„Agyonisten jó napot!"

Egy jószándékú, falun nevelkedett I. éves kezdte meg tanulmányait a szegedi Egyetemen. Otthon azt tanulta, hogy becsülje az idősebbeket, tisztelje a tiszteletreméltó tanárokat, köszöntse a hölgyeket. Otthon ment is ez a maga rendjén. Mert otthon mindenki köszönt mindenkinek. Még a gagyogó gyerek is güggyentett valami köszönésfélét, a fiatalok kalapot biccentve, vagy kalapfennhagyva köszöntötték az ismerősöket. Az idősebbek, a maguk méltóságának megfelelően pöccintettek egyet a kalapszélen. Még a csürhéről hazajáró disznó is röffentett egyet, belökve a kiskaput. A gulyáról hazajáró tehén nyálasan bődített egyet gazdájára nézve. Hogyne köszönne hát az értelmes, érző ember az emberrel szemben.

De az egyetem nem azért egyetem, hogy holmi falusi kalapemelgetést, kezétcsókolomozást, jónapotozást stb-t kelljen makogni, ha a hallgató találkozik pl. a tanáraival. Hiszen ez csak egy ronda felépítmény jellegű csökevény, amely társadalmanként változik. Hiszen tudjuk jól, a társadalmi formák fejlődéséből, hogy az ember, míg a fán élt, műveletlensége folytán dióval, vagy valami gyümölcsfélével dobálózva köszöntötte alázatosan a közelébekerülőt. Aztán már valamivel fejlettebb fokon, amikor az ember már szerszámot is készített és kétlábon járt, farösszedörgöléssel köszöntötte társát a találkozáskor. (Egyébként antropológusaink szerint ennek eredményeképpen kopott le az egyébként dús lombozatú farkunk, melynek maradványát már csak a picinyke csigolyanyúlvány őrzi.) De ugye, ez is elmúlt. Nagy butaság volt. A műveletlenség jele volt. Később, már a civilizáció korában, pusztán csak modorosságból találják fel a kalapot, hogy legyen mivel köszönni, legyen mit lengetni, jelezni azt, hogy „rendelkezzék a fejemmel". Micsoda badarság ez is. Ma már a kalap nem erre van, á, dehogy, hanem, hogy a fülünknek legyen mit tartani. A XVIII. században a kézfogás a kor kórsága. Miért fogtak kezet az emberek? Hogy bizonyítsák — a másikkal szemben, akivel találkoztak és kezetfogtak, semmiféle eszközt a kezükben nem tartogatnak. (Puszta kézzel vagyok; s ez úgy látszik nemes gesztus volt akkoriban.) Manapság azonban nemcsak formai szempontból butaság, hanem egészségtelen is a kézfogás. Csak baktériumokat visz át az ember a gyanútlan másik kezére. Ezért kezelni? (Bár sokszor nem lenne rossz tudni, ki mit tartogat a kezében velünk szemben.)

Egyszóval fejlődésében tekintve az ügyet, nagy marhaság a köszönés. Alázatoskodás, az ember méltóságához nem illő valami. De az idő, mint ez a történeti áttekintés is mutatja, halad. Az őszre immár tél jött. Sűrűbben lekerülnek a kalapok s köszönésféle dünnyögés is hallatszik időnként. A zsúfolt folyosókon félrehúzódnak már utatengedve a tanárok előtt. Mi ez? Fejlődés? Vagy opportunizmus a hallgatók részéről? Nem, közelednek a vizsgák!!

Levelezőinkhez

Az utóbbi időben több dolgozónk és hallgatónk közölte szerkesztőségünkkel azt a kívánságát, hogy lapunk foglalkozzék többet munkaterületük életével. Vannak levelezőink, akik rendszeresen tájékoztatnak bennünket; de igen sokan nem tudják még, hogy milyen kérdésekkel lehet és kell a sajtóhoz fordulniok. Ezért arra kérünk minden levelezőt és olvasót, hogy ha nem tud a problémák megoldására vállalkozni, feltétlenül kérje szerkesztőségünk segítségét. Mindig örömmel fogadjuk a levelezőink és olvasóink által írt cikkeket és tudósításokat és közlésükre is vállalkozunk minden esetben, ha azok egyetemünk életének tényleges problémáival foglalkoznak.

Szerkesztő Bizottság

HÍREK

Szőkefalvy-Nagy Béla professzor tavaly is és az idén is Berlinben volt, ahol előadásokat tartott, december hó folyamán a szomszédos Román Népköztársaságban tesz látogatást.

*

November első hetében meglátogatta az Orvostudományi Egyetemet a MTA vendégeként Magyarországon tartózkodó Su Teh-lung professzor, a sanghai egyetemen a közegészségtan és járványtan tanára és dr. Li, a pekingi áll. oltóanyagellenőrző intézet vezetője. Megtekintették a Mikrobiológiai-, Közegészségtani intézetet és a Bonctani intézet múzeumát. Kanyó professzor kíséretében meglátogatták a kiskundorozsmai gépállomást, a bordányi egészségvédő intézetet és az üllési szülőotthont. Látogatásuk révén a nagy kínai nemzet és a magyar népi demokrácia tudományos életének szorosabb együttműködése várható.

*

Koch Sándor Kossuth-díjas egyetemi tanár, a Természettudományi Kar dékánja, 25 éves egyetemi munkásságát ünnepelték tanítványai és barátai.

*

A dolgozóknak egy régi kívánsága teljesült a közelmúltban az Irinyi diákotthon mosodájában. Mihály Ferenc újítása nyomán elkészült az ott működő régi gázvasaló átalakítása gőzvasalóvá. Az új eljárás egészségesebbé teszi a munkafeltételeket és jelentős megtakarítást eredményez, mivel a gőzt állandóan üzembentartott kazánokból kapják. Mihály elvtárs újítása népgazdaságunknak évi 13.000 forint megtakarítást jelent.

*

Az I. számú Gyakorló Általános Iskola 130.000 forintért új kazánt kapott. Ezzel az Általános Iskola és az itt lévő tanszékek fűtési problémái közmegelégedésre megoldódtak.

*

Greguss professzor Párizsban, a Botanikus Kongresszuson, Koch professzor ugyancsak Párizsban, a Mineralógus Kongresszuson vettek részt.

*

Néhány napig az Orvostudományi Egyetem vendégei voltak Danilov bolgár szemész- és Sztojanov bolgár bőrgyógyász professzorok.

Az először választó fiatalokhoz

Kedves fiúk és lányok, elvtársaink!

Ti most először éltek választói jogotokkal. Nemcsak kifejezitek véleményeteket népi demokráciánkról és a szocializmus építéséről, hanem ténylegesen beleszóltok új életünk alakításába: mint teljesjogú állampolgárok döntötök a haza sorsáról.

E nagy megtiszteltetés és felelősség tegyen büszkévé benneteket. Érezzétek, hogy a szabad Magyarország ifjú polgárai vagytok; a szocializmus munkásai és majdan győztes felépítői.

November 28-án mindannyian lelkesen éljetek választói jogotokkal.

A két Egyetem és a Főiskola DISZ Bizottsága

Két tanácstagjelöltünk

Perei Zsuzsa II. éves matematika-fizika szakos hallgató, tanulmányi csoportvezető. Kitűnően érettségizett és eddigi tanulmányai során is kitűnőrendű volt. Nagy gonddal és lelkiismeretességgel látja el tanulmányi csoportvezetői feladatát. Minden téren kifogástalanul végzett munkája elismeréséül az 1954—55. tanévben Rákosi ösztöndíjban részesül. Az egyetem dolgozói és hallgatói az eddig végzett munkája alapján megérdemelten jelölték tanácstagnak.

Lerner Károly elvtársat a 23. sz. választói körzet jelölte városi tanácstagnak.

Lerner Károly, mint a pedagógiai főiskola igazgatója, fáradhatatlanul dolgozik azért, hogy a falura, tanyára kikerülő általános iskolai tanárok nemcsak szakmailag, hanem politikailag is olyan nevelők legyenek, kik oktató- nevelőmunkájukon keresztül megvalósítják pártunk és kormányunk célkitűzéseit.

Az Oktatásügyi Minisztérium a «Felsőoktatás kiváló dolgozója» jelvénnyel tüntette ki.

November 18-án a Tudományegyetem Rektori Hivatala, Gazdasági és Személyzeti Osztálya dolgozói társas összejövetelt rendeztek az egyetemi dolgozók klubjában, mely igen vidám, meleg baráti hangulatban telt el.

A Tudományegyetem Kertész Lajos egyetemi karnagy rendezésében mikrobarázdás hanglemez délutánokat tart vasárnap esténként a Központi épület dísztermében. Első előadáson Csajkovszkij két legkiválóbb művét mutatják be.

Ács Laci válaszúton

VI.

Mi hajlamosak vagyunk ma arra, hogy a régiből elfeledjük mindazt, ami nem szép s csak az örömet, csak a kellemeset elevenítsük fel. Nekik se jutott eszükbe a mainál jóval kisebb karéj kenyér, amit mohón rágicsáltak, ahányszor csak alkalom adódott rá, inkább az apró cseresznye-, barack-, szilva-csenések emléke felett kacagtak vidáman, melyek rendszeres körítésül szolgáltak gyermekkoruk uzsonnáihoz. No és a mákos főtt kukorica, melyet Marika édesanyja olyan pufóka-remegősre tudott készíteni, s olyan illata volt, hogy azt már magában is gyönyörűség volt beszívni. Csak úgy tárult a gyerektüdő s a játékos mezítelen lábszárak felváltva, sürgetően lóbálóztak Marica és Laci alatt, amint a kemencepadkán ülve a szag után most már magát a nagytálat várták.

Hányszor indultak el, hányszor jöttek visszafelé, hogyan kerültek mind kijjebb a városka közepéből, az apró, egyszerű házakkal szegélyezett puhagyepes árok szélére; ki indult arra először?... Vitte őket valami, s ott voltak.

— Emlékszel Laci, esténként úgy ültünk előttünk az ajtólépcsőn vagy így az árok partján, mint most. Hányszor kiszólt anyukám, hogy vége legyen már a játéknak, pusmogásnak. Mennyit tudtunk beszélni! Különösen te. Tervezgettél mindig, hogy mi lesz, hogy lesz... S mi lett.

— Bizony mi lett — s egy pillanat alatt mindkettejük arcán megtört a boldog, fesztelen kacagások vonala. És most úgy érezte Laci, rajta van a sor. Nem tudta, mitől a keserűség Marika utolsó szavaiban, de azt hitte, talán megérezte a lány az ő nagy baját. Hiszen az ilyen emberek szavak nélkül is tudnak beszélni.

S Laci mesélt, röviden, töredezetten szakadtak fel az emlékek, de nagyon szívesen mondta, mert segítséget várt. Ha tudta volna, mi történik most otthon, valószínű más színt kapnak az emlékezés szavai.

Julikát Lenkéék vacsorára hívták meg, s a szőnyegekkel és díszpárnákkal zsúfolt kisebb szobába terítettek. A vacsorára hivatalos volt rajta kívül még egy férfi.

— Csókolom a kisztihandját. Lajos — nyujtotta a kezét Julikának. Bizalmasan nevetett s széllesre húzódott szájában felső műfogsora egy picit lejjebb szállt. A fejebúbjáig kopasz volt, s kétoldalt fűlére lógott néhány hajszál, amelyeket, ha ide-oda ment, a levegő gyengén meglobogatott. Jenő ha kellett, ha nem, doktorkának szólította.

Négyen ültek asztalhoz. A társaság keveset evett, annál többet ivott. Julika étlen jött, hiszen vacsorára hívták meg, de azért nem akart a társasághoz nem illően viselkedni — s csak éppen csipegetett és számára természetellenes közvetlenséggel a világért sem hagyta volna üresen brandis poharát, ha a többiek fenékig itták a magukét, zajos kocintgatások között.

Mind a négyen illatos cigarettákat szívtak. A kínálást, amit leginkább Jenő eszközölt egy furcsa formájú cigarettatárcából, a világért sem utasította volna vissza.

A hangulat nagyszerű volt. Jenő kifogyhatatlan vicceivel produkáltatta magát. Lajos valahányszor egy fél perccel később kezdett el röhögni, mint a többiek. Ezen azután ismét kacagtak. Mulattató dolog volt.

Julika észre sem vette, mikor oltották el az opálbúrás nagyégőt fejük felett, s mikor gyulladt meg a narancssárga ernyővel borított hangulatlámpa a sarokban, mikor szólalt meg a gramafon. Csak akkor eszmélt, próbálta megérteni, hogy mi van vele, mikor már a félreállított zsúrasztal helyén, a felgöngyölített szőnyegek közt egy buja hangú tangó dallamára Jenő karjai közt táncolt.

Nagy melege volt, s a férfi szorongató karja alatt testéhez tapadt ruhája. Körülnézett: a szoba kék füstjén és félhomályán keresztül Lenkét és a doktorkát látta táncolni a sarokban. Azaz nem is táncoltak, csak imbolyogtak a tangó lágy ütemére. Lajos két karjával úgy nyúlt Lenke hóna alá, hogy hátul a nyakát markolta. Arca s feje kopaszsága a nő dús fekete, frissen fodrozott hullámai közt tűnt el. Lenke — úgy látszott — tök részeg, arcán kéjes átszellemültség hónolt. Szeme kivörösödött. Julikának a szomszéd lakó belga nyulai jutottak eszébe. Azoknak is olyan piros a szemük.

Lenke most bizonytalanul bökött fejével Julikáék felé és biztatóan kacsintott rá. De Julika nem értette meg, mert hirtelen úgy tetszett neki, mintha Lenke nyakán a feje helyét egy belga nyúl foglalta volna el. Enyhe undort érzett. Elfordította a fejét, de mintha a szanaszét heverő diványpárnák helyéről is nyulak kacsintgattak volna rá.

Rosszul érezte magát. Meg akart fulladni. Levegő helyett szeszgőz, dohányfüst, és izzadtságszag kúszott tüdejébe. De abból is alig valami, mert Jenő úgy szorította magához, hogy alig tudott lélegzetet venni. Szabadulni akart. Kimenni a friss levegőre, ha csak egy pillanatra is. Bágyadtan el akarta magától tolni a férfit. Jenő azonban nem engedte, hanem méginkább magához szorította Julikát, közben édesemet, aranyosomat suttogott a fülébe. Félkezével Julika nyaka körül nyulkált, hogy ajkát felfelé fordítsa.

Iszonyító volt az érzés: a férfi hideg izzadtságverte tenyere az álla alatt, a lihegő szuszogás a fülében, a szorítás a dereka körül s a gyomra keveredése. Érezte, ha ez még egy percig tart, megfullad. Nagyon megijedt. A félelem s a döbbenet, mely egy pillanat alatt felvillantotta benne, hogy hova került, hogy mit akarnak vele, olyan erőt adott neki, mellyel sikerült kiszakítania magát a férfi karjaiból.

Jenő bukdácsolva kapott utána, csak a Julika mögött bevágódó ajtó csattanása hökkentette vissza.

A gramafon lejárt s a hirtelen csöndben Jenő éktelen káromkodását csak Julika rohanó lépteinek dobogása kísérte s egy fölborult szék tompa puffanása az előszobában.

Lenke Lajos nyakába csimpaszkodva unott, végtelenül lesújtó hangon mondotta:

— Mondtam neked Jenő, hogy ezzel a prosztó nővel semmire sem mégy.

— Marha — vágott vissza a férj a részegek megfellebbezhetetlen hangsúlyával. Felrántotta az ajtót, kitámolygott a nyitvahagyott utcakapuig, de Julikát már nem látta.

A nyári éjszakában félve, remegve futó, s egyre hátra-hátra forduló Julikát talán csak az öreg hold látta. S látta Lacit is, távolabb, nem is olyan messze ezen az Alföldön, ahol kedvére végigtekinthet, mert nincs semmi akadály előtte.

Laci már ismét hallgatott, Marikát hallgatta.

— Hát ez történt velem Laci. Iszákos férjemtől elváltam. Egyszer ütött meg, többször nem fogja megtenni. Kis Marikámmal megleszünk mi ketten. Ezután meg!... Hát... majd meglátjuk. Dolgozom a gyárban, mint eddig.

Mindent elmondott Marika s talán maga sem vette észre, hogy egy dolgot nem. Néhány hónapja egyre sűrűbben látogatja meg egy rendőrőhadnagy s ő ezt szívesen veszi, mert rendes, kedves ember és nagyon szereti kislányát is. Erről nem szólt. Nem számításból titkolta el, nem is azért, mintha nem szeretné Pistát, hanem most, hogy Lacival találkozott, felszakadt benne valami régi-régi szép s úgy betölti a szívét, hogy másnak nem marad abban hely.

Sokáig ülnek tovább, csendben s ismét a lány szólal meg.

— Látod Laci, hát így vagyunk: én utána, te talán előtte.

— Hátha nem — kapja fel fájdalmasan fejét Laci, mert úgy a szívébe hasított valami. Talán az, amire eddig már gondolt ugyan, de megfogalmazni nem merte. — Hiszen te tudtad, mit kell csinálni, téged nem szeretett a férjed. De én ma is szeretem Julikát, nagyon szeretem s mégsem értjük meg egymást. Pedig ő jó. Olyan jó asszony volt sokáig. Nem lehet, hogy gonosszá vált volna. Csak én nem tudok vele bánni. Ó, pedig milyen boldogok voltunk, milyen örömmel jött velem mindenhova, ahova a munkám hívott.

— Lehet, hogy jó asszony — válaszolt Marika — de sok rossz ember van még körülöttünk s elrontják a jót, a becsületest, a szerető szívet is. És olyan nehéz visszanyerni az elvesző félben lévő embereket. Sokszor nem is sikerül.

— Lehet... lehet, hogy igazad van Marika. S úgy örülök, hogy te megmaradtál annak, aki voltál. Nagyon jól esett elmondanom neked mindezt és köszönöm, hogy meghallgattad. Gyere, hazakísérlek, már nagyon késő van.

Két utcával lejjebb álltak meg egy alacsony, félig nád, félig cseréptetős kis ház előtt. Lacinak az jutott eszébe, mennyire hasonlít ez Marikáék hajdani házára.

Marika a kislépcső elé állt, szó nélkül nyújtotta kezét Lacinak. Hosszú ideig néztek egymásra, s mind közelebb hajolt Laci a kedves archoz. Úgy érezte, nem tud elválni anélkül, hogy meg ne köszönje egy szívből jövő baráti csókkal a mai estét. Marika olyan szeretetreméltó lány, igazán sajnálta, hogy neki is csalódnia kellett. Na, meg úgy húzták azok a melegfényű kék szemek, úgy néztek rá, mint néhány évvel azelőtt Julikáé.

Laci szája Marika arcához ért s a lány vissza akarta csókolni s lassan fordította fejét. Váratlanul értek össze a forró ajkak s a két életpárját kereső ember maga sem tudta, mi történik velük, csak nagyon-nagyon boldogok voltak s mikor felocsúdtak, megijedtek.

Marika gyengéden eltolta magától Lacit és egy idei tétovázás után sebesen belépett a kiskapun. Lacinak élettelenül hullottak alá ölelő karjai és szégyenkezve hajtotta le fejét.

(Folyt. köv.)

Kerényi György